

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE V 1. ČTVRTLETÍ 2005

OBYVATELSTVO

Ke konci prvního čtvrtletí roku 2005 žilo v Libereckém kraji 427 681 obyvatel, z toho 51,3 % žen. V průběhu prvních tří měsíců roku 2005 se v kraji živě narodilo 979 dětí a zemřelo 1 164 osob. Úbytek obyvatel kraje způsobený přirozenou měnou tak dosáhl počtu 185 osob. Na území Libereckého kraje se ve stejném období přistěhovalo 1 151 osob a naopak se vystěhovalo 848 obyvatel kraje. Stěhováním se počet obyvatel navýšil o 303 osob a celkově tedy v uvedeném období přibýlo v Libereckém kraji 118 obyvatel.

Údaje z bilancí obyvatelstva ukázaly, že se za první tři měsíce roku 2005 v kraji živě narodilo 502 chlapců a 477 dívek. Z těchto narozených dětí se 37,6 % narodilo mimo manželství. Podíl mimomanželské plodnosti se tak ve srovnání s prvním čtvrtletím roku 2004 zvýšil o 1,8 procentního bodu. Podíl živě narozených v přepočtu na 1 000 obyvatel činil ve sledovaném období 9,3 ‰. Mezi okresy Libereckého kraje se relativně nejvíce dětí narodilo v okrese Semily (10,0 ‰) a nejméně v okrese Jablonec nad Nisou (8,9 ‰).

Ve sledovaném období zemřelo v kraji 577 mužů a o 10 více žen. Nejčastější příčinou úmrtí mužů byly nemoci oběhové soustavy (47,8 % z celkového počtu zemřelých mužů), na novotvary zemřelo 27,7 %, na nemoci dýchací soustavy 7,5 % a na vnější příčiny 6,8 % mužů. Nejčastější příčiny úmrtnosti žen byly obdobné jako u mužů. Na nemoci oběhové soustavy zemřelo 58,6 %, na novotvary 22,1 %, na nemoci dýchací soustavy 4,9 % a na vnější příčiny 3,9 % žen. Ukazatel kojenecké úmrtnosti dosáhl v Libereckém kraji hodnoty 7,2 ‰, v mezikrajském srovnání tak dosáhl druhé nejvyšší hodnoty hned za Ústeckým krajem.

Ve všech okresech Libereckého kraje v průběhu prvního čtvrtletí roku 2005 došlo k úbytku obyvatel způsobeným přirozenou měnou. Vyšší počet přistěhovalých než vystěhovalých a tady přírůstek počtu obyvatel byl zaznamenán v třech okresech kraje – Česká Lípa, Jablonec nad Nisou a Liberec. Pouze okres Liberec a Jablonec nad Nisou však dosáhl v prvním čtvrtletí celkového přírůstku. Počet obyvatel v okrese Liberec se zvýšil o 167 osob a v okrese Jablonec nad Nisou o 71. V okrese Semily došlo k celkovému úbytku počtu obyvatel o 111 osob a v okrese Česká Lípa o pouhých 9 osob.

V prvním čtvrtletí roku 2005 bylo v Libereckém kraji uzavřeno 239 sňatků, o 1 více než ve stejném období roku 2004. Počet rozvodů ve srovnání s 1. čtvrtletím roku 2004 poklesl o 77 na 352. Relativně nejvíce manželství bylo v průběhu prvních třech měsíců tohoto roku uzavřeno v okrese Česká Lípa (2,6 ‰ sňatků na 1 000 obyvatel) a relativně nejvíce manželství bylo naopak rozvedeno v okrese Liberec (3,5 ‰ rozvodů na 1 000 obyvatel). V hodnocení úrovně potratovosti náleží Libereckému kraji již dlouhodobě třetí místo za Ústeckým a Karlovarským krajem, podíl potratů na 1 000 obyvatel v prvním čtvrtletí roku 2005 dosáhl 4,8 ‰.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Hodnoty 106 062 osob dosáhl v přepočtu na plně zaměstnané v 1. čtvrtletí roku 2005 počet zaměstnanců bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců (a u peněžních institucí a korporací, pojišťovacích společností, vládních institucí a soukromých neziskových institucí bez ohledu na počet zaměstnanců) v ekonomických subjektech se sídlem na území Libereckého kraje. V porovnání se stejným obdobím roku 2004 počet zaměstnanců nepatrně poklesl o 0,3 %.

Meziroční nárůst počtu zaměstnanců se výrazně projevil v dopravě, skladování, poštách a telekomunikacích (25,4 %) a v obchodě, opravách motorových vozidel a spotřebního zboží (14,7 %). Naopak snížení zaměstnanosti lze meziročně pozorovat především v pohostinství a ubytování (31,6 %) a stavebnictví (18,1 %).

V rámci okresů Libereckého kraje ve sledovaném období se počet zaměstnanců (přepočteno na plně zaměstnané) zvýšil v okrese Semily o 6,7 % a v okrese Liberec o 2,3 %. Ve zbývajících dvou okresech došlo k meziročnímu snížení jejich počtu, v okrese Česká Lípa o 2,4 % a v okrese Jablonec nad Nisou o 6,8 %.

Průměrná hrubá měsíční mzda v Libereckém kraji přepočtená na plně zaměstnané dosáhla v 1. čtvrtletí roku 2005 výše 16 402 Kč. Ve srovnání se stejným obdobím minulého roku se její úroveň zvýšila pouze o 4,6 %. V porovnání s Českou republikou byla průměrná hrubá měsíční mzda v kraji nižší o 1 837 Kč. V mezikrajském srovnání se Liberecký kraj vyšší průměrné mzdy zařadil na 6. místo. Mezi okresy Libereckého kraje dosahovali v prvních třech měsících tohoto roku nejvyšší průměrné mzdy zaměstnanci v okrese Liberec, a to 17 210 Kč, a nejnižší v okrese Semily – 14 937 Kč.

Nejvyšší průměrná měsíční mzda byla již tradičně v prvním čtvrtletí roku 2005 vykázána zaměstnanci ve výrobě a rozvodu elektřiny, plynu a vody (18 512 Kč), dobývání nerostných surovin (18 459 Kč) a peněžnictví a pojišťovnictví (18 407 Kč). Naopak nejnižší mzdy v Libereckém kraji bylo dosaženo, podobně jako v minulých obdobích, v zemědělství, myslivosti a lesním hospodářství (11 933 Kč) a pohostinství a ubytování (9 972 Kč).

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

V jediném nebo hlavním zaměstnání pracovalo v 1. čtvrtletí na území Libereckého kraje 202,0 tisíc osob, v tom 56,7 % mužů a 43,3 % žen. V meziročním srovnání se celková zaměstnanost snížila jen nepatrně o 0,1 % (200 osob). Pokles počtu zaměstnaných žen o 1 600 osob byl kompenzován nárůstem zaměstnaných mužů o 1 400 osob. V odvětvové struktuře připadá 42,8 % zaměstnaných na průmysl, 10,7 % na stavebnictví, a 9,4 % na obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží. Nejnižší počet zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání opakovaně vykázalo lesnictví, rybolov a chov ryb (0,9 %) a zemědělství, myslivost a související činnosti (1,3 %).

Počet podnikatelů poklesl v uplynulém období o 4 400 osob na 30,8 tisíc osob. Převážná většina z nich (76,9 %) vykonávala svou činnost bez zaměstnanců.

Druhé a další zaměstnání souběžně se svým hlavním zaměstnáním uvádí 5,6 tisíce osob. Zatímco u této kategorie převažují z 57,1 % muži, pak mezi 8,1 tisíci osob pracujících na zkrácenou pracovní dobu je výraznější podíl žen (72,8 %).

Míra ekonomické aktivity, vyjadřující podíl počtu zaměstnaných na celkovém počtu osob starších 15 let v %, se ve srovnání s 1. čtvrtletím roku 2004 zvýšila o jen nepatrně o 0,1 procentního bodu na 60,2 %. U mužů vzrostla o 1,0 procentního bodu na 69,7 %, u žen naopak poklesla o 0,8 procentního bodu na 51,3 %. Počet nezaměstnaných, zjištěný na základě výběrového šetření pracovních sil, v 1. čtvrtletí roku 2005 představoval 14,9 tisíc osob, při poněkud vyšším zastoupení žen (55,7 % z úhrnu). Proti stejnému období minulého roku se nezaměstnanost zvýšila o 900 osob, přičemž počet nezaměstnaných mužů se zvýšil o 500 osob, žen o 400 osob. Obecná míra nezaměstnanosti podle výsledků VŠPS dosáhla 6,9 % (o 0,4 procentního bodu více než v 1. čtvrtletí roku 2004). V rámci České republiky byla nejvyšší míra nezaměstnanosti zaznamenána v Ústeckém kraji (14,9 %), nejnižší v hlavním městě Praze (3,7 %).

NEZAMĚSTNANOST (z údajů MPSV)

Na konci prvního čtvrtletí roku 2005 bylo na úřadech práce v Libereckém kraji registrováno 20 056 uchazečů o zaměstnání. Oproti stejnému datu minulého roku se jejich počet snížil o 7,7 %. Ve srovnání s koncem roku 2004 poklesl počet nezaměstnaných o 1,2 %, tj. o 243 osob. Úřady práce v Libereckém kraji k 31. 3. 2005 vykázaly 10 378 žen ucházejících se o zaměstnání a jejich počet meziročně poklesl o 5,5 %. Výši zveřejněného počtu nezaměstnaných ovlivnilo mimo jiné i přijetí zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., který vstoupil v platnost 1. 10. 2004.

Registrovaná míra nezaměstnanosti dosáhla k 31. 3. 2005 v Libereckém kraji 8,12 % a ve srovnání s koncem prvního čtvrtletí roku 2004 se snížila o 1,67 procentních bodů. Její pokles se projevil ve všech okresech kraje, nevíce v okrese Liberec (o 2,11 procentních bodů) a nejméně v okrese Semily (o 1,30 procentních bodů). Registrovaná míra nezaměstnanosti mužů dosáhla k poslednímu dni měsíce března roku 2005 7,15 % a žen 9,35 %. V České republice její úroveň dosáhla hodnoty 9,41 %. Liberecký kraj se tak úrovní míry nezaměstnanosti pohybuje pod průměrem České republiky.

V porovnání 77 okresů České republiky se úroveň registrované míry nezaměstnanosti umístil okres Semily na 18. místě (7,02 %), okres Jablonec nad Nisou na 22. místě (7,18 %), okres Liberec na 33. místě (8,44 %) a okres Česká Lípa na 44. místě (9,10 %). V mezikrajském srovnání se Liberecký kraj se úrovní míry nezaměstnanosti zařadil na 6. místo.

Meziročně v Libereckém kraji počet uchazečů o zaměstnání se změnou pracovní schopností poklesl o 1,0 % a současně se výrazně snížil počet absolventů škol registrovaných na úřadech práce. Jejich pokles souvisí se skutečností, že podle nového zákona o zaměstnanosti nemá absolvent nárok na příspěvek v nezaměstnanosti. K 31. 3. 2005 pobíralo v kraji příspěvek v nezaměstnanosti jen 5 959 osob z registrovaných uchazečů o zaměstnání, tj. pouze 29,7 % nezaměstnaných. Ve srovnání s prvním čtvrtletím roku 2004 se jejich počet snížil o 25,1 %. Na tomto výrazném snížení měl rozhodující vliv právě nově přijatý zákon o zaměstnanosti.

K 31. 3. 2005 bylo na úřadech práce v Libereckém kraji evidováno 2 016 volných pracovních míst. Na jedno volné pracovní místo tak připadalo 9,9 uchazečů. Meziročně se počet volných pracovních míst snížil o 8,5 %.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

V Registru ekonomických subjektů (RES) bylo k 31. 3. 2005 v Libereckém kraji evidováno 108 620 subjektů. V průběhu posledních tří měsíců došlo k nárůstu počtu ekonomických subjektů o 413, meziročně jejich počet vzrostl o 707 subjektů (tj. o 0,7 %). Na meziroční zvýšení počtu ekonomických subjektů měl

nejvýraznější vliv přírůstek počtu společností s ručením omezeným (4,6 %), zahraničních osob (11,7 %) a společenství vlastníků jednotek (18,6 %).

V registru ekonomických subjektů v dělení podle právní formy jednoznačně převažují fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku. Jejich počet k 31. 3. 2005 v kraji dosáhl 81 168 osob a jejich podíl na úhrnu všech subjektů dosáhl 74,7 %. Z dalších významných právních forem bylo v rejstříku zapsáno 7 720 společností s ručením omezeným (7,1 %), 2 607 zahraničních osob (2,4 %), 2 188 sdružení (2,0 %), 1 065 společenství vlastníků jednotek a 449 akciových společností.

Podle odvětví převažující činnosti ve struktuře ekonomických subjektů tvoří dlouhodobě největší podíl subjekty zabývající se obchodem, opravami motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnosti (28 445, tj. 26,2 % všech subjektů). Druhým nejsilněji zastoupeným odvětvím byl na konci prvního čtvrtletí roku 2005 tradičně zpracovatelský průmysl se 17 887 subjekty (tj. 16,5 %). Dalšími významnými odvětvími jsou činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelské činnosti (16 642 subjektů, tj. 15,3 %) a stavebnictví (14 710 subjektů, tj. 13,5 %).

Podle počtu zaměstnanců téměř 30 % subjektů zapsaných v Registru ekonomických subjektů tento údaj neuvádí a 57,7 % subjektů nezaměstnává žádného pracovníka. Meziročně se podíl ekonomických subjektů u kterých je počet zaměstnanců neuveden zvýšil o 20,2 %. Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 9,6 % subjektů, počet 6 – 9 pracovníků uvedlo 1,2 % subjektů a 10 – 19 zaměstnanců 1,1 % subjektů. V kategorii s více než 2 500 zaměstnanců sídlí v Libereckém kraji 4 subjekty.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Od začátku roku do konce března 2005 stavební úřady na území Libereckého kraje vydaly 939 stavebních povolení, tj. o 131 povolení (12,2 %) méně než ve stejném období roku 2004. Struktura vydaných stavebních povolení se nezměnila. Z více než 44 % převažují stavební povolení na budovy (v rámci nich na bytové budovy), stavební povolení na ochranu životního prostředí tvoří 19,6 % a na ostatní stavby 35,8 %. V rámci Libereckého kraje lze z pohledu počtu stavebních povolení vyšší investiční aktivitu očekávat v okrese Semily, ve kterém bylo vydáno 29,9 % všech stavebních povolení a v okrese Česká Lípa (27,6 %). V rámci České republiky se největší rozsah výstavby předpokládá ve Středočeském kraji (18,3 % z úhrnu za ČR), v Jihomoravském kraji (12,4 %) a hlavním městě Praze (9,8 %). Liberecký kraj společně s krajem Karlovarským a Pardubickým patří ke krajům s nejnižším rozsahem výstavby (podíly se pohybují v intervalu 3,2 - 3,4 %).

Z celkového počtu 419 stavebních povolení na budovy bylo vydáno na bytové stavby 254 povolení (60,6 %) a na nebytové budovy 165 povolení (39,4 %). V obou podskupinách byla upřednostněna změna dokončených staveb před novou výstavbou.

V budovách, s jejichž zahájením byl od začátku roku do konce března 2005 vysloven souhlas, bude v Libereckém kraji získáno 221 bytů, v tom 97 v okrese Semily, 52 v okrese Liberec, 43 v okrese Česká Lípa a 29 bytů v okrese Jablonec nad Nisou.

Orientační hodnota staveb, pro jejichž zahájení stavební úřady vydaly do konce března stavební povolení, představuje 1 496 mil. Kč, tj. o 222 mil. Kč více než ve stejném období loňského roku. Na budovách by mělo být postaveno 1 134 mil. Kč (nárůst o 30,9 %), na stavbách na ochranu životního prostředí 71 mil. Kč (pokles o 55,6 %), na ostatních stavbách 291 mil. Kč (nárůst o 17,3 %). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosáhla 1 507,6 tis. Kč a ve srovnání se stejným obdobím roku 2004 poklesla o 425,4 tis. Kč.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

V prvním čtvrtletí letošního roku byla v Libereckém kraji zahájena výstavba 198 bytů, tj. o 11,2 % více než ve srovnání se stejným obdobím loňského roku. Nejvíce se začaly stavět byty v rodinných domech (50,5 % z úhrnu) a byty v bytových domech (25,3 %). Téměř 20 % bytů vznikne v nástavbách, přístavbách a vestavbách k rodinným či bytovým domům. V uvedeném čtvrtletí nebyla zahájena výstavba ani jednoho bytu v domech s pečovatelskou službou, penzionech. V územním členění bylo nejvíce bytů v Libereckém kraji zahájeno v okrese Semily, meziroční nárůst dosáhl 111,4 %. Meziroční zvýšení počtu dokončených bytů bylo zaznamenáno ještě u okresu Liberec (16,7 %). Liberecký kraj je v mezikrajském srovnání krajem s nejnižším počtem nově zahájených bytů.

V průběhu uvedeného čtvrtletí bylo v kraji dokončeno a zkolaudováno 257 bytů, jejich počet se meziročně zvýšil o 39, tj. o 17,9 %. Mezi dokončenými byty z 40,9 % převažují byty v rodinných domech. Téměř 32 % tvoří byty v bytových domech a 21,4 % byty v domech s pečovatelskou službou. Nejvíce dokončených bytů bylo vykázáno v okrese Liberec (39,3 % z úhrnu). Nejvyšší meziroční přírůstek byl dosažen v okrese Jablonec nad Nisou (97,6 %). Pouze u okresu Česká Lípa počet dokončených bytů v 1. čtvrtletí roku 2005

nepřekročil jejich stav v 1. čtvrtletí roku předcházejícího (pokles o 54,1 %). Mezi kraji České republiky se s uvedeným počtem dokončených bytů Liberecký kraj v pomyslném žebříčku umístil na 11. místě.

Celkový počet 5 617 rozestavěných bytů se zvýšil ve srovnání se stavem ke konci 1. čtvrtletí roku 2004 jen nepatrně o 1,7 %. Nejvyšší podíl rozestavěnosti byl u rodinných domů (46,8 %), nejnižší u bytů v domech s pečovatelskou službou a penzionech (1,5 %). Z územního hlediska nejvyšší počet rozestavěných bytů v rámci Libereckého kraje vykázal okres Liberec (34,8 %) a v rámci České republiky Středočeský kraj (18,3 %). V uvedeném čtvrtletí zůstává nedokončena modernizace 468 bytů, převážná většina z nich se nachází v okrese Česká Lípa (75,2 %).

ZEMĚDĚLSTVÍ

Celková výroba masa v jatečné hmotnosti u subjektů se sídlem na území Libereckého kraje v 1. čtvrtletí roku 2005 dosáhla 1 656 tun, z toho 1 175 tun (71,0 % z celkového úhrnu) připadlo na vepřové maso a 480 tun na hovězí a telecí maso (29,0 %). V porovnání se stejným obdobím roku 2004 se celková výroba masa a výroba v uvedených základních druzích snížila. Největším producentem masa v rámci České republiky je hlavní město Praha společně se Středočeským krajem (13,8 % z republikové produkce), následuje Jihočeský (13,5 %) a Jihomoravský kraj (12,3%). Liberecký kraj se s podílem 1,6 % řadí v pomyslném žebříčku na předposlední místo.

V průběhu 1. čtvrtletí bylo zemědělskými podniky nad 10 ha zemědělské půdy se sídlem na území kraje prodáno 10 527 tun obilovin, přičemž 68,1 % (7 171 tun) připadlo na prodej pšenice, 14,7 % (1 543 tun) na ječmen a 10,9 % (1 143 tun) na žito. Z ostatních rostlinných výrobků byl realizován prodej 191 tun konzumních brambor, 830 tun řepky, 356 tun zeleniny a 466 tun ovoce.

PRŮMYSL

Ve 122 průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci pracovalo 48 143 zaměstnanců, tj. o 0,5 % méně než ve stejném období loňského roku. Všechna odvětví v kraji však pokles počtu zaměstnanců nezaznamenala - nejvýrazněji narostl počet zaměstnanců ve výrobě a opravách strojů a zařízení (44,7 %), ve výrobě vlákniny, papíru a výrobků z papíru (41,8 %). Odvětvím s největším poklesem počtu zaměstnanců byla výroba elektrických a optických přístrojů a zařízení (o 688 osob, tj. o 13,8 %).

Průměrná měsíční mzda pracovníků ve sledovaných průmyslových podnicích Libereckého kraje v 1. čtvrtletí roku 2005 činila 17 163 Kč. Zaměstnanci si ve srovnání se stejným obdobím loňského roku polepšili o 653 Kč (tj. 4,0 %). Uvedená průměrná mzda nepřevýšila republikovou mzdu, naopak byla nižší o 463 Kč a mezi kraji se řadila na páté místo. Nejvyšší průměrné mzdy bylo dosaženo ve výrobě dopravních prostředků a zařízení (22 690 Kč) a nejnižší ve výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků (12 822 Kč).

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb v běžných cenách představoval částku 23 998 453 tis. Kč, pouze 0,5 % připadlo na tržby za prodej výrobků z jiných činností než průmyslových. Liberecké průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci se na republikovém objemu tržeb podílely pouze z 4,4 %.

STAVEBNICTVÍ

V 1. čtvrtletí roku 2005 bylo v Libereckém kraji evidováno 75 stavebních firem s 20 a více zaměstnanci, ve kterých v průměru pracovalo 3 692 zaměstnanců, tj. o 8,9 % více než ve stejném období předchozího roku. Průměrná hrubá měsíční mzda se v těchto stavebních firmách zvýšila o 4,5 % na 15 042 Kč. Mezi okresy Libereckého kraje byla nejvyšší mzda dosažena v okrese Liberec (16 722 Kč) a mezi kraji v hlavním městě Praze (22 689 Kč). Nejnižší průměrná mzda byla vyplácena v rámci meziokresního srovnání v okrese Jablonec nad Nisou (11 299 Kč), v rámci mezikrajského srovnání pak v kraji Vysočina (13 430 Kč).

Objem stavebních prací podle dodavatelských smluv („S“) v běžných cenách ve sledovaném čtvrtletí dosáhl hodnoty 1 310 519 tisíc Kč. Oproti stejnému období loňského roku vzrostl o 26,4 %, a to především vlivem nárůstu těchto prací v okrese Semily (54,7 %) a Liberec (43,1 %). V okresech Česká Lípa a Jablonec nad Nisou došlo k poklesu objemu stavební výroby – u prvně jmenovaného okresu o 31,2 %, u druhého okresu o 3,7 %. Pouze 2,5 % stavebních prací bylo realizováno v zahraničí, z tohoto pohledu vynikl okres Jablonec nad Nisou s 28,8 % podílem stavebních prací v zahraničí.

Z celkového objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv v tuzemsku (1 277 504 tis. Kč) bylo na nové výstavbě, rekonstrukci a modernizaci prostavěno 1 198 073 tis. Kč (93,8 %), na opravách a údržbě 78 702 tis. Kč (6,1 %) a na ostatních pracích 729 tis. Kč (0,1 %).